

Наталя ГЛІНКА

фільми без глядача

«ФУЧЖОУ», варіант другий.

Чи пам'ятаєте ви чудову іграшку дитинства - кольоровий калейдоскоп? Неначе підглядаєш за дивом, що твориться тобою, із завмиранням очікуєш зміни малюнку. Де твориться, а де відтворюється - де справжні фарби, а де лише їхні дзеркальні відображення. І прагнеш темної гами, бо таємничіша, але раптом поринаєш у синьо-зелену яскравість моря і неба, і корабель «DREAM» несе у веселкове марево твоєї мрії.

Це барви нового фільму Михайла Ілленка «Фучжоу». Прем'єра вже другого (скороченого) варіанту недавно відбулася. Але чи завершилася «епоха «Фучжоу», за влучним визначенням акторів? Творчій групі вже переболіло, в режисера нові задуми, а картина ще так і не дійшла до українських глядачів. От вже воістину: не родися красивою, талановитою, розумною... (докажіть самі). А жаль, фільм яскравий, про казкові пригоди юнака на шляху до своєї мрії, про почуття, про творчість.

Щоправда, є люди, які взяли на себе турботи про фільм. Другий, скорочений варіант фільму з'явився завдяки фірмі «Данапріс», яка викупила його у Міністерства культури України і сьогодні працює над тим, щоб фільм пробився до глядача.

Режисер М.Ілленко відносить себе до «представників мертвої мови» у кінематографі. «Всім важко дивитися на бруд і страждання, набридла серйозність і сум. Я уподобав для себе в цьому фільмі романтично - химерний спосіб спілкування, щоб кожний кадр був несподіванкою, але зумовленою, очікуваною». І це не єдина режисерська знахідка. І музика, і пейзаж творять настрій, відкидають кому 10, кому 20, а кому і 30 років до дитинства. І ми знову діти, і знову віримо у казку, у перемогу добра, бо «добрих Бог рятує.» Віримо у щире кохання, натхнення і силу творчості.

І цей чарівний стан дарують нам актори, їхня майстерність, а більше - їхній азарт. «Для мене актори майже святі, - розповідає режисер. - Я весь час дивуюся їхній потребі внутрішньо перевтілюватися». Чи можна не вірити, що герой В.Троцюка - художник, талановитий, але який не знає про це, який ніколи не буде визнаним і творитиме лише для «внутрішнього вжитку». Саме таким митцем є справжній автор картин, використаних у фільмі, Микола Нікулін. Його малюнки - і марення, і мрії, і дивний сон, і буденне життя. Режисеру навіть не довелося просити Нікуліна створювати картини спеціально для фільму. Лише містикою можна пояснити на-

явність у майстра картин, сюжетно пов'язаних із сценарієм. Тепер Микола Нікулін не малює, втомився. А от у фільмі втрата зору (як платня героя за здоров'я дочки) не вбиває творчість, бо в серці є те, що не вмирає.

Художник не може бути запроданцем. Не співає птах у золотій клітці, не дме за гроші вітер. Орест (головний герой фільму, якого зіграв талановитий актор Тарас Денисенко) наділений дивовижною силою: його завжди супроводжує вітер. Цей щедрий дарунок залишив тайфун, що закрутив разом із фореллю і молодого прикарпатського рибалку Ореста і відніс аж до наддніпрянського села. Орест тут чужий, не пам'ятає хто він такий і

звідки, дивак, який мріє про дочку американського рибалки. Ні за гроші, ні за вареники, ні за любові не може продати Орест свій вітер. Але його талант пропадає. Цей символ може стати закликком, проханням, пересторогою для наших митців - не продавайте божий дар, творіть і даруйте себе дітям, коханим, рідній землі.

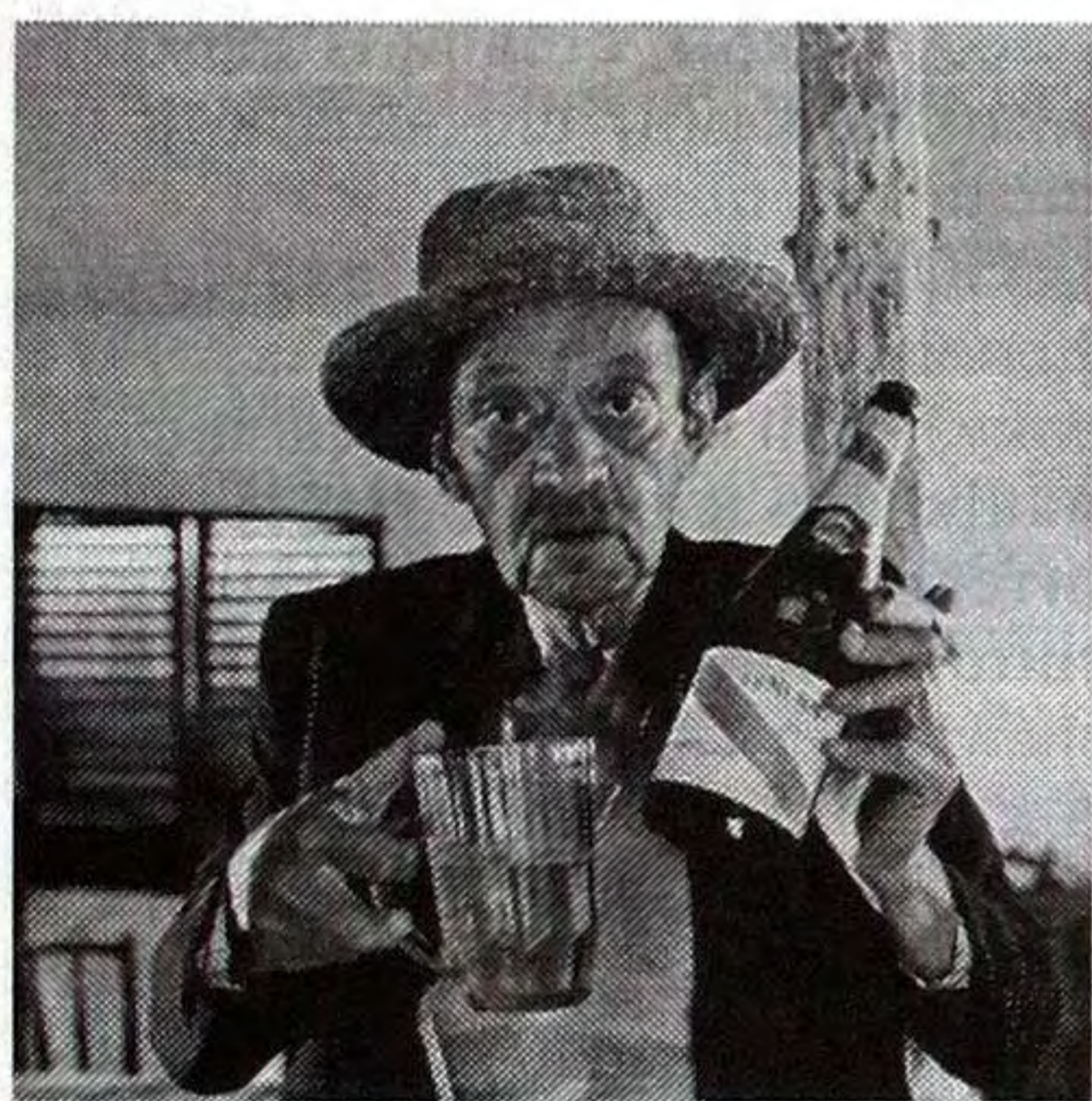
Протягом фільму не залишає думка: Гоголь, «Вій», ті самі русалки, відьми, Ненаситець. Легенда стала течією, що об'єднує цей колаж,

витрачати час на з'ясування умовностей і недомовленостей. По-друге, режисер розповідає казку, не вимагаючи від глядачів співпраці у прочитанні цього невибагливого тексту. Але ці зауваження стосуються умовно першої, «української» частини оповіді (треба сказати, що у початковому, двосерійному варіанті фільму події першої серії відбувались у Наддніпрянщині, а другої - в Америці. Після скорочення стислішою стала саме друга серія). Щодо того тридев'я-

ни. Для прикарпатців це пам'ять, родинна трагедія розставання. Тема першої хвили еміграції вибрана не випадково. Один з персонажів фільму пояснює: «Біда, голод, горе женуть до Америки». Це слова діда, що сидить у своїй хаті, хоча давно повинь віднесла цю хату у річку, а тепер вже і в море. І може дід кинути хату, податися до Америки разом з Орестом, але ж «на кого все залишити?» І він про рокує: «Було три села: на горі, над річкою, та під лісом. Те, що на горі,

Михайло Ілленко.

Кадри з фільму «Фучжоу». Режисер М. Ілленко. Київська кіностудія ім. О.П.Довженка, 1992-1994.

творить єдину картину. Після прем'єрного перегляду один з глядачів так висловив своє враження: «Старий анекдот вже не смішний анекдот». Але чи претендував М. Ілленко на оригінальність, несхожість з фольклорними взірцями? І так, і ні. По-перше, класика, фольклор і існують для того, щоб митець міг розмовляти з глядачем природньою, давно відомою і прийнятною для всіх мовою, не

того царства, де Орест шукає своєї долі, зауважень виникає більше. Навіть на глядача, котрий не вимагає реалістичності від жанру кіно, картонна і фанерна Флорида справляє враження штучності. Хоча пальми і океан справжні, американські, а шампанське французьке, решту «країни мрій» замінює в кадрі Євпаторія. У що віриться зразу, так це в розповідь режисера про нестачу грошей, про непорозуміння з кубинською владою. Дотепна англійська мова додає справжності, але згадуєш Жванецького: «...і у коней наші морди». Америку в цьому фільмі репрезентували метри нашого кіно Б.Ступка і Л.Перфілов. Й «Америка» виграла від такого представництва. Богдан Ступка погодився на роль багатого вже американця, що емігрував з України, не лише заради цікавості. Ступка сам з тих земель, що залишилися без господаря, він чув з дитинства про біль розлучення з Батьківщиною. На перегляді фільму у Львові не виникало питань про цю сюжетну лінію карти-

за вітром пішло, над річкою - під воду, а те, що під лісом було, подалося до Америки». А хто ж в Україні залишається? Сліпі художники та такі от діди? «Море стало солоне від сліз...» І запитують глядачі: чому режисер повертає із світлої Америки, де знайдено щастя і кохання, не до мальовничої України, а до холодної осені. Ілленко: «Америка, як фейєрверк, свято, але треба повертатися до життя, до цього божевільного художника».

Чи забути про Америку і жити тут завжди, як художник і його дочка Маруся (Іванка Ілленко), чи шукати світами свою долю, чи мандрувати своєю вічною хатою з краю? Вибирайте, а фільм «Фучжоу» напевно чи порадить, швидше розважить своєю казковістю і гумором. На міжнародному кінофестивалі, повторюючи слова одного з героїв фільму «Фучжоу», було сказано про український кінематограф: «ми думали що ви померли, а ви ще живі». Будемо сподіватися, що це справді так.